

DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2022-78-19>
УДК 338:336.74(477)

Щетинін А.І.

доктор економічних наук,
професор кафедри банківської справи та фінансових послуг,
Університет митної справи та фінансів

Shchetynin Anatolii

University of Customs and Finance

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА НБУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗМІНИ В ГРОШОВІЙ МАСІ

MONETARY POLICY OF THE NBU: TRENDS AND CHANGES IN THE MONEY SUPPLY

З точки зору реальних і в останні два роки переважно негативних за своїми наслідками змін в нашому суспільному виробництві, розглянуто основні напрямки грошово-кредитної політики, яку розробляє і реалізує Національний банк України. Зосереджено увагу на аналізі тих кроків, які вжив головний регулятор з метою протистояти швидкому інфляційному процесу, який особливо посилюється у 2021 році і загроза значних темпів якого зберігається і в поточному році. Певна увага приділена тим діям уряду, які пов'язані з намірами посилити інвестиційний процес і які в значній частині реалізуються через банківську систему. Проаналізовано основні заходи центрального банку по вирішенню поточних проблем вітчизняної банківської системи.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, інфляція, грошова маса, грошова база, облікова ставка.

From the point of view of real and in the last two years, mainly negative in their consequences, changes in our social production, the main directions of the monetary policy developed and implemented by the National Bank of Ukraine are considered. Measures taken by the central bank to implement monetary policy are analyzed in connection with the government's actions to stimulate economic development and overcome the negative consequences that arose during the pandemic and significant changes in the global market conditions. Attention is focused on the analysis of the steps taken by the main regulator in order to counter the rapid inflationary process, which especially intensified in 2021 and the threat of significant rates of which remains in the current year. The factors that led to significant changes in the national currency, manifested in a significant weakening of its purchasing power, were identified. Among them, some attention is paid to the analysis of the impact of the pandemic on the economy of Ukraine. The fact of slow and insufficient response of the government to the current situation in the country is stated. The named external factor was also strengthened by the political factor, which found its expression in the insufficiently high level of professionalism of a significant part of high-ranking state officials who came to power on the wave of pre-election populism. At the same time, both external and internal factors that had a significant impact on price growth in Ukraine were considered. It is stated that the anti-inflationary actions of the central bank can be successful only with the restructuring of the domestic economy. Some attention is paid to the actions of the government, which are associated with intentions to strengthen the investment process and which are largely implemented through the banking system. The main factors of the weakening of the hryvnia exchange rate against the US dollar are revealed and possible directions for strengthening the national currency are identified. Analyzed the main activities of the central bank to address the current problems of the domestic banking system.

Key words: monetary policy, inflation, money supply, monetary base, discount rate.

Постановка проблеми. Складні умови розвитку суспільного виробництва, які склалися в нашій державі у зв'язку з пандемією і тими чинниками, що пов'язані з незавершеністю ринкових перетворень, потребують постійної корекції грошово-кредитної політики Наці-

онального Банку України. Адже її реалізація дозволяє в значній мірі послабити дію негативних чинників і створити умови для виходу з тієї кризи, в якій опинилась наша економіка в останні два роки. Успіх цієї політики в значній мірі пов'язаний з діями уряду, які, за умо-

ви їх обґрунтованості і синхронізації з заходами по реалізації грошово-кредитної політики центрального банку, дають ефект синергії і створюють умови для подолання негативних тенденцій в розвитку економічних і соціальних процесів. Це робить дослідження політики центрального банку у зв'язку з діями виконавчої влади актуальним і практично важливим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання, пов'язані з розробкою і втіленням в практику грошово-кредитної політики центрального банку постійно знаходиться в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Серед них: В. Базилевич, І. Белова В. Геєць О. Гасін, Н. Ващенко, С. Куліцький, Л. Шемаєва, В. Фурман, В. Ющенко і інші.

Мета статті – визначення особливостей реалізації грошово-кредитної політики Національного банку України і обґрунтування необхідності посилення співпраці уряду країни з НБУ в створенні сприятливих умов для зростання інвестиційної діяльності господарюючих суб'єктів з метою подолання кризової ситуації в економіці.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах одним із визначальних факторів економічного розвитку виступає ефективне функціонування грошової сфери. Вирішальну роль в організації руху грошей відіграє центральний банк, який реалізує певні заходи, що визначені в його грошово-кредитній політиці. Головною метою здійснення цієї політики є забезпечення стійкості національної грошової одиниці. Стабільність грошей в кінцевому варіанті обумовлюється рівнем розвитку суспільного виробництва, але від центрального банку в досягненні цієї цілі залежить дуже багато. Саме він відповідно до характеру і динаміки тих подій, які відбуваються в економічному житті суспільства, може впливати на стан грошового обігу, сприяючи розвитку виробництва і, тим самим, по-

силюючи стабільність грошової одиниці.

Національний Банк України, реалізуючи свою грошово-кредитну політику, розробляє і здійснює ті заходи, які дозволяють задовольняти попит на гроші з боку населення і суб'єктів господарювання і водночас мінімізують наслідки дії певних негативних внутрішніх і зовнішніх факторів. Головний напрям реалізації грошово-кредитної політики НБУ – це регулювання грошової маси, яке повністю задовольняє попит на гроші з боку населення і господарюючих суб'єктів.

Зростання попиту на гроші в своїй основі пов'язано зі зростанням ВВП і це зростання в цілому визначає розміри грошової емісії. Усі інші причини зростання емісії ведуть до інфляції. Проте це тільки загальний зв'язок і, реалізуючи свою грошово-кредитну політику, центральний банк з метою стимулювання виробництва може вдаватись до збільшення грошової маси і за умови певного скорочення ВВП. При цьому НБУ може використовувати важелі, які не ведуть до прямої грошової емісії хоч і збільшують масу грошей в обігу. Серед них зміна облікової ставки, заходи, що прискорюють швидкість обігу грошей, зміна норми обов'язкових резервів й інше. При цьому головний регулятор повинен враховувати і ті чинники, що є зовнішніми, але, які суттєво впливають на попит на гроші. Серед них слід назвати рівень довіри населення до банківської системи, рівень тінізації економіки, стан розвитку інфраструктури ринку й інше. Враховуючи усі ці фактори центральний банк, реалізуючи свою монетарну політику, може помітно впливати на розвиток економіки. Але цей вплив не можна перебільшувати, бо розвиток суспільного виробництва врешті-решт визначається базовими змінами у самому виробництві. При незначних змінах у ньому радикальні дії головного регулятора можуть бути мало дієвими, а то і призвести до негативних наслідків.

Таблиця 1

Динаміка зміни грошової маси в розрізі грошових агрегатів у 2017–2021 роки (млрд грн)

Роки	М0	М1	М2	М3
2017	332,6	601,6	1208,6	1208,9
2018	363,6	671,3	1273,8	1277,6
2019	384,4	770,0	1435,2	1438,3
2020	516,0	1050,0	1847,4	1850,0
2021	549,6	1174,0	1956,0	1978,8

Джерело: складено на основі джерела [5]. (Дані за 2021 р. наведені станом на кінець листопада)

Проаналізуємо зміну грошової маси за останні п'ять років.

Як видно з наведених даних за ці п'ять років усі грошові агрегати збільшувались. Але перші три роки (2017–2019 рр.) зростання грошової маси (М3) було помірним і склало у 2018 р. 5,7%, а у наступному 2019 р. – 12,6%. Приблизно такими ж темпами змінювалась і грошова маса поза банками (М0), темпи зростання якої за ці роки склали відповідно 12,3% і 6,0%. Що стосується грошової бази, то показники її зростання у 2018 р. і у 2019 р. були відносно невеликими і склали відповідно 9,2% і 9,6%. Ці темпи відповідали загальному процесу зростання економіки. Як відомо, після кризового 2015 р., коли ВВП впав на 9,8%, уже у 2016 р. завдяки продуманим діям уряду відбулось зростання економіки на 2,4% і в наступні три роки цей процес продовжився хоч і з відносно невеликим приростом (2017 р. – 2,5%, 2018 р. – 3,4%, 2019 р. – 3,2 %) [7].

Позитивні зміни в економіці дозволили НБУ перейти до впровадження м'якої монетарної політики. Вже у березні 2019 р. облікова ставка вперше за останні 6 місяців була знижена до 17,5%, а на кінець 2019 р. вона вже була на рівні 15,5% [12]. Усе це дозволило успішно реалізувати політику таргетування інфляції, показник якої склав у 2019 р. – 4,1%.

Проте у кінці 2019 р. з'явилися потужні зовнішні і внутрішні чинники, які негативно вплинули на економіку. Перш за усе це початок пандемії, до якої наша влада виявилась практично не готовою, окрім хіба що заяви вищого керівництва країни про те, що ми майстри спорту по боротьбі з COVID-19. Вже в кінці 2019 р. з'явилися перші ознаки кризи, яка уже в наступному 2020 році вилилась у скорочення виробництва на 4%. Чи не єдиним позитивним моментом стало досягнення передбаченого планом таргетування показника інфляції на рівні 5,0%, що пояснюється значним лагом (9–18 місяців) між зміною облікової ставки і її впливом на показник зростання цін.

Поряд з цим потужним негативним зовнішнім чинником на стан нашої економіки вплинув і політичний фактор. Він проявився у тому, що внаслідок демократичних виборів до влади прийшли навіть не представники політичної партії, а учасники певного проекту, основне гасло якого можна умовно звести до тези: «за усе хоро-

ше проти усього поганого». Відсутність у них чіткої ідеологічної і економічної платформи призвела до того, що при владі опинилися в переважній більшості люди, які не мали досвіду, а часто і уявлення про організацію управління життям великої країни. Ситуація погіршилась ще і тим, що представники цього проекту отримали тотальну більшість у всіх трьох гілках влади і взяли курс на забезпечення монопольного представництва у керівництві всіх державних інституцій. Коли Президент нашої країни без будь-якого сорому говорить Президенту великої і дружньої нам країни про стовідсоткового свого генерального прокурора, чекати на співпрацю з опозицією у важливих для усієї країни питаннях – марно. Усе вилилось у переслідування опозиції і в намагання просувати на ключові посади нехай не дуже компетентних, але стовідсоткових своїх представників. Цей неприйнятний для держави напрям дій зачепив і керівництво НБУ. Доказом став виступ Голови Правління НБУ Я. В. Смоля у Верховній Раді і його слова про те, що заяву про своє звільнення з посади він написав через «систематичний політичний тиск» на нього як на Голову Правління. Наслідків некомпетентності чекати довго не довелось.

Не зважаючи на помітне падіння виробництва, яке в першому кварталі 2020 р. склало 2,7%, головний регулятор вдається до потужної емісії. Так, за 2020 р. грошова маса порівняно з попереднім роком зросла на 27,2% при плані у 25,4%, а грошова база зросла на 24,8%. При цьому готівка поза банками (М0) збільшилась на 34,2%. Потужне зростання цього агрегата не тільки говорить про посилення рівня тінізації економіки, але й виступає, як це теоретично доводять вітчизняні науковці, фактором деномунізації [17, с. 214]. Цей процес продовжився і в наступному році. Достатньо сказати, що запланований на 2021 р. рівень зростання грошової маси на 10,7% був переглянутий до рівня 13,8%, а показник зростання грошової маси до 17,9% [11]. І це на фоні того, що за даними Держстату за 9 місяців 2021 р економіка України зросла усього на 2,2%, а це далеко не компенсує 4% падіння економіки у 2020 році.

Невдалим виявився і перехід до політики дешевих грошей з метою стимулювання інвестиційного процесу. Встановлення облікової ставки на найнижчому за увесь попередній період рівні

(6%) в умовах відсутності у влади стратегії розвитку інвестиційного процесу не призвело до зростання виробництва. Як відомо, 2020 р. закінчився падінням виробництва на 4%, а його невелике зростання у 2021 р. по суті зведено нанівець дуже низькою порівняльною базою. Отже, в умовах відсутності стратегічно орієнтованої програми розвитку вітчизняної економіки кардинальне зниження облікової ставки поряд з потужною емісією грошей і зростанням цін на енергоносії призвело до зростання інфляції. За цих обставин головний регулятор вже з березня минулого року вдався до впровадження жорсткої монетарної політики, поступово піднявши облікову ставку до 10%. Проте відсутність у уряду плану реальної структурної перебудови вітчизняного народного господарства прирікає теоретично вірні дії НБУ на невдачу. Уряд, який не спромігся за два роки затвердити свою програму у Верховній Раді, своїми зусиллями об'єктивно консервує сировинну структуру нашого господарства. Цьому сприяють і високі ціни світового ринку на продукцію сільського господарства і на продукцію гірничо-металургійного комплексу, які займають провідне місце в нашому товарному експорті.

Плану Національного банку України по стимулюванню виробництва суттєво завадила і широко розгорнута програма уряду по організації випуску облігацій внутрішньої позики. Сама ідея покриття значної частини бюджетного дефіциту, граничний розмір якого у 2020 р. встановлений на дуже небезпечному рівні у 5,18% до ВВП, за рахунок перерозподілу грошової маси є вірною бо це не пов'язано з емісією грошей. Але надмірно висока дохідність цих інструментів і головне акцент уряду на залучення до ринку ОВДП значної кількості нерезидентів призвели до формування певних загроз для держави і стали суттєвою перепоною на шляху використання такого важеля підйому економіки як політика дешевих грошей, яку започаткував центральний банк ввівши облікову ставку на рівні 6%. Комерційні банки, маючи доступ до дешевого кредитного ресурсу, спрямували його значну частину не на розширення кредитування реального сектора економіки, а на купівлю ОВДП. Висока прибутковість і практична відсутність ризику по цим цінним паперам призвели до того, що на середину 2021 р. більше половини цих облігацій було зосереджено

у власності наших банків [13]. Результуючим наслідком усіх цих не до кінця прорахованих дій уряду став провал політики дешевих грошей з його неминучим наслідком – посиленням інфляції, яка у 2021 р. сягнула 10,0% [8.]

Таким чином можна констатувати, що занадто велике (навіть значно вище рівня, запланованого самим головним регулятором) збільшення грошової маси у поєднанні з малоефективними діями уряду по стимулюванню розвитку вітчизняної економіки створює реальну загрозу стагнації виробництва і високого рівня зростання інфляції. Значне збільшення грошової маси під тиском тих чи інших обставин може, за певних умов, вести до похвалення виробництва. І якщо внаслідок цього відбувається потужне зростання ВВП, то це не буде суттєво впливати на зростання цін. Але сьогодні в Україні існує реальна загроза невиконання плану зростання економіки у поточному 2022 році, бо ті причини, які НБУ називає в якості головних при падінні виробництва у 2020 р., а саме карантин, складні погодні умови і посилення конкуренції на світових ринках, на жаль, поки що залишаються реальністю.

В сучасних умовах вихід вбачається у запровадженні узгоджених дій уряду нашої країни і національного банку, а через нього і всієї банківської системи України, в напрямку посилення стимулів для розгортання інвестиційного процесу. В цьому відношенні НБУ може збільшити грошову масу через збільшення грошового мультиплікатора і шляхом певної лібералізації умов рефінансування. Такий напрям реалізації грошово-кредитної політики дозволить уникнути тих негативних наслідків, які пов'язані з прямою емісією грошей. Але при цьому позитивні наслідки для економіки стануть реальністю тільки за умови потужного зростання попиту на гроші, перш за усе, з боку господарюючого суб'єкта. Така ситуація стане реальною тоді, коли уряд буде впроваджувати заходи по стимулюванню як інвестиційного, так і споживчого попиту.

Як відомо, в структурі попиту головною його складовою виступає споживчий попит. В нашій державі на нього припадає більше 60% усього сукупного попиту. В умовах збільшення грошової маси в поточному році споживчий попит буде посилюватись. Підкреслимо, що хоч НБУ і намічає певне зменшення темпів зростання грошової маси, воно ще буде досить потужним.

Так, по зміненим у квітні 2021 р. в бік підвищення прогнозам центрального банку грошова маса у 2022 р. зросте на 11,2% по відношенню до попереднього року, грошова база на 8%. В наступному 2023 р. ці показники складуть відповідно 12,6% і 6,6% [1]. Це однозначно посилить споживчий попит, якщо зростання доходів населення не буде знівельовано значним підвищенням тарифів на комунальні послуги. Але в умовах низької конкурентоспроможності вітчизняних товарів особистого споживання це буде мало стимулювати наше виробництво і скоріше за все, як це показує практика минулих років, призведе до зростання нашого імпорту і збільшення вже традиційного негативного сальдо нашого зовнішнього торгівельного обороту. Це підтверджується станом торгівельного балансу нашої країни за останні два роки. Попри потужне зростання на світовому ринку попиту на провідні товарні групи нашого експорту, а саме на залізну руду, металургійні напівфабрикати і особливо на зернові та соняшникову олію, наш імпорт зростає швидше експорту. Якщо у 2020 р. негативне сальдо нашої торгівлі дорівнювало 4,7 млрд. доларів США, то у 2021 р. цей показник зріс до 5,1 млрд. доларів США [15].

В цих умовах уряд повинен вже на тактичному рівні вжити заходів, спрямованих на створення стимулів для технічного переозброєння виробництва, пов'язаного з виробництвом товарів побутового призначення, а в стратегічному вимірі зосередитись на діях по зміні місця нашої країни в світовому поділі праці з стану постачальника, переважно сировини і товарів з низьким рівнем доданої вартості, до рівня країни, яка виробляє високотехнологічну продукцію.

В арсеналі умов по створенню стимулів для переозброєння виробництва, яке спрямоване на задоволення зростаючого споживчого попиту, можуть бути і вже розроблені урядом програми, на кшталт програми «Доступні кредити 5–7–9%», програми по розвитку житлової іпотеки й інші, але, якщо вони будуть масштабними і доступними великій кількості господарюючих суб'єктів малого і середнього бізнесу. Дуже важливим в цьому відношенні є і надання різних і, перш за все, податкових пільг тим, хто забезпечує задоволення споживчих потреб населення, але ці пільги повинні бути пов'язані з застосуванням новітніх технологій.

Зростання споживчого попиту, якщо його ефект не буде суттєво зменшено високим рівнем зростання тарифів, сприяє посиленню споживчого кредитування з боку банків, але в цілому цей попит певним чином зменшує ресурси для майбутнього розширення виробництва. Проте, якщо в країні існує розвинутий ринок цінних паперів, то виникає можливість частково переорієнтувати цей попит в інвестиційний. Така необхідність особливо важлива для нашої держави і важко не погодитись з думкою Голови Ради НБУ Б. Данилишиним в тому, що «... в країні не формується адекватний внутрішній ресурс національних заощаджень – основного джерела інвестицій» [6]. В Україні фондовий ринок представлений в переважній більшості державними цінними паперами, і пересічний громадянин по суті немає альтернативного варіанта розміщення вільних коштів, окрім відкриття депозитного рахунку в банку. Це тим більш важливо на фоні потужного скорочення інвестицій у 2020 р. і збереження цієї тенденції й на початку поточного року. За даними статистики за січень – березень 2021 р. порівняно з аналогічним періодом попереднього року інвестиції впали на 9,5% [2].

В реалізації грошово-кредитної політики важливе місце посідає функція центрального банку як валютного центру. Головною метою тут є забезпечення прийняттого, незагрозливого для економіки валютного курсу гривні по відношенню до провідних іноземних валют. Успішність реалізації цієї функції центрального банку підтверджує досить стабільний курс нашої валюти в останні два роки, які пов'язані з пандемією і кризовим станом економіки. Зрозуміло, що базовою основою стійкості грошової одиниці є потужна і стабільна економіка, яка здатна швидко і ефективно реагувати на ті виклики, які з'являються в процесі її розвитку. Ця теза ставить питання про те, чому курс нашої гривні попри падіння економіки у 2020 р. і дуже незначне її зростання у 2021 р. є стабільним протягом усього цього періоду. Пояснення цьому феномену можна звести до двох основних груп причин.

По-перше, і цю причину фіксує НБУ, це потужний приплив валюти у зв'язку з масовим заходом нерезидентів на наш ринок ОВДП. Важливим позитивним моментом для нас стало і те, що на світовому ринку на товари сировинної гру-

пи зросли ціни. Так, на початок 2020–2021 маркетингового року експорт зернових і зернобобових культур скоротився на 7,8 млн. тонн проти початку 2019–2020 маркетингового року [16]. Але при зменшенні фізичних обсягів експорту продукції нашого сільського господарства за рахунок потужного зростання цін (по деяким товарам у 2 рази) вартість експорту суттєво зростає порівняно з попереднім роком. Аналогічна ситуація склалась і по мінеральній продукції, а в нашому експорті продукція цих двох галузей народного господарства склала у 2020 р. 55,1% від усього експорту. До цієї групи причин слід віднести і потужні надходження валюти від наших заробітчан, які працюють за кордоном. Так, якщо у 2019 р. ці надходження по даним НБУ склали 11,9 млрд. дол., то у 2020 р., незважаючи на пандемію, ці надходження склали 12,1 млрд. дол., а за 2021 р. вже 15,0 млрд. дол. США [14]. Суттєвим чинником стало і те, що наш експорт у 2020 р. впав на 1,7%, а імпорт на 11,0% [9]. Це значно зменшило відтік валюти з країни. Певний вплив на укріплення курсу гривні мало і те, що останні два роки характеризувались скороченням туристичних поїздок наших громадян за кордон.

Ця ситуація була використана НБУ для збільшення наших валютних резервів. Підтвердженням став факт досить великого обсягу валюти, купленої Національним Банком України в минулому році. У 2021 р. НБУ на міжбанку купив 3,8 млрд. доларів США, а продав усього 1,28 млрд. доларів США [10].

По-друге, Національний Банк України вжив низку заходів, які стали важливим чинником підтримки стабільності курсу гривні. До них, перш за все, необхідно віднести розробку і запровадження в дію з 2021 р. нової стратегії валютних операцій. Її суть полягає у обмеженні втручання НБУ у валютний ринок, плаваючий курс і здійснення валютних інтервенцій тоді і в тій мірі, в якій це необхідно, щоб утримати процес курсоутворення в тих межах, які не загрожують появі несподіваних і важких змін у валютному курсі. При цьому важливою є й низка конкретних так званих технічних нововведень. Прикладом може бути відмова від графіка валютних інтервенцій, що зменшує вплив на курс фактору очікувань. Хоча слід відмітити те, що усі ці заходи будуть дієвими тільки за умови виходу з кризового стану економіки, постійного

зростання її ефективності і сприятливого для нас впливу зовнішніх чинників. Але останнє в поточному році для нас складається не зовсім вдало. Серед найбільш негативного слід відмітити посилення Російською Федерацією можливості реального військового нападу на нашу країну. Це призвело до потужного відтоку капіталу нерезидентів, вкладеного у ОВДП. Тільки за січень 2022 р. вони продали облігацій на 10,8 млрд. грн. і викупили біля 300 млн. доларів [3]. Це стало одним із потужних факторів послаблення валютного курсу гривні.

З урахуванням усіх цих обставин НБУ вживає певних заходів для протидії знеціненню гривні і запобіганню її девальвації. Так, тільки за січень поточного року головний регулятор продав 759,9 млн. доларів [4]. Водночас мова йде і про ймовірне підвищення облікової ставки до 11-13%. Але ці професійні дії НБУ будуть ефективними тільки за умови чітко спланованих урядом заходів по розвитку виробництва і реальних кроків по здійсненню його структурної перебудови. Саме ці заходи з боку уряду в поєднанні з продуманою і реалістичною довгостроковою політикою центрального банку можуть привести до позитивних результатів.

Висновки. Для підвищення дієвості грошово-кредитної політики НБУ необхідно, не послаблюючи незалежність нашого центрального банку від виконавчої влади, посилити співпрацю з органами цієї влади і, перш за все, з урядом країни. При цьому визначальною повинна стати реальність макроекономічних показників, які планує уряд, і чітко спланована варіантність його дій у разі появи форс-мажорних обставин, які можуть суттєво вплинути на стан розвитку економіки.

У вирішенні проблеми надзвичайно великого по відношенню до ВВП країни дефіциту державного бюджету треба виходити з монетаристської позиції щодо його балансування не на цикловій, а на щорічній основі. Це вимагає розробки урядом і затвердження вищим законодавчим органом країни довгострокової програми можливих змін у податковому кодексі країни. На такій основі центральний банк може більш точно і науково обґрунтовано формувати основні орієнтири своєї грошово-кредитної політики.

В забезпеченні стійкості національної грошової одиниці в умовах реалізації практики

бюджетного дефіциту для його балансування НБУ, як органу, що визначає і контролює основні параметри ринку цінних паперів, необхідно максимально сприяти розширенню спектра інструментів цього ринку з метою широкого розповсюдження на ньому корпоративних цінних

паперів. Така диверсифікація дасть можливість не тільки залучити до цього ринку масового вітчизняного інвестора, а й буде сприяти зменшенню вартості банківського кредитування і, головне, призведе до посилення динаміки інвестиційного процесу.

Список літератури:

1. «Грошова маса і база буде тільки збільшуватися» – експерт. URL: <https://fbc.ua/news/ekonomika-uk/groshova-masa-i-baza-bude-tilki-zbilshuvatisya-ekspert>.
2. В Україні другий рік поспіль спостерігається відтік інвестицій – Держстат. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/26/novyna/ekonomika/ukrayini-druhyj-rik-pospil-sposterihayetsya-vidtik-investyczij-derzhstat>.
3. Гривна падаєт из-за «психологического фактора» – НБУ. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/01/18/681533>.
4. Гривня зміцнюється: НБУ значно наростив купівлю валюти. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/4/682105>.
5. Грошово-кредитна статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms>.
6. Данилишин Б. Итоги 2021 года и задачи на 2022 год. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/12/31/681125>.
7. Динамика ВВП Украины с 2002 по 2015 годы. URL: <https://seosait.com/dinamika-vvp-ukrainy-s-2002-po-2015-gody>.
8. Инфляция в Украине в июле 2021 года выросла с 9,5% до 10,2%. URL: <https://forinsurer.com/news/21/08/10/40172>.
9. Імпорт товарів в Україну скоротився на 11% – Держстат. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3191377-import-tovariv-v-ukrainu-skorotivsa-na-11-derzhstat.html#:~:text=%D0%97%D0%B0%202020%20%D1%80%D1%96%D0%BA%D1%83%20%D1%83%20%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%8F%D0%BD%D0%BD%D1%96,%D1%86%D0%B5%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BB%D1%8F%D1%94%20%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8>.
10. НБУ втрое нарастил продажу валюты на межбанке. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/01/14/681460>.
11. НБУ: зростання грошової маси в 2021-му сповільниться до 13,8%. URL: <https://finbalance.com.ua/news/nbu-zrostannya-hroshovo-masi-v-2021-rotsi-spovilnitsya-do-138>.
12. Облікова ставка Національного банку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>.
13. ОВДП, які знаходяться в обігу за номінально-амортизаційною вартістю. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/t-bills>.
14. Приватні грошові перекази з-за кордону в Україну в 2021 році зросли на 25% – до \$15 млрд. URL: <https://finbalance.com.ua/news/privatni-hroshovi-perekazi-z-za-kordonu-v-2021-rotsi-zrosli-na-25---do-15-mlrd>.
15. Сировинна економіка. Що купувала і продавала Україна в 2021 році. URL: <https://biz.censor.net/r3310713>.
16. Экспорт. URL: <https://www.ukrinform.ru/tag-eksport>.
17. Ющенко В., Лисицький В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні. Київ : Скарби, 1998. 284 с.

References:

1. «Hroshova masa i baza bude tilki zbilshuvatisya» – ekspert. Available at: <https://fbc.ua/news/ekonomika-uk/groshova-masa-i-baza-bude-tilki-zbilshuvatisya-ekspert>.
2. V Ukraini druhyi rik pospil sposterihaietsia vidtik investytsii – Derzhstat. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2021/05/26/novyna/ekonomika/ukrayini-druhyj-rik-pospil-sposterihayetsya-vidtik-investyczij-derzhstat>.
3. Grivna padaet iz-za «psihologicheskogo faktora» – NBU. Available at: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/01/18/681533>.
4. Hryvnia zmitsniuietsia: NBU znachno narostyv kupivliu valiuty. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/4/682105>.
5. Hroshovo-kredytna statystyka. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#1ms>.
6. Danilishin B. Itogi 2021 goda i zadachi na 2022 god. Available at: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/12/31/681125>.
7. Dinamika VVP Ukrainyi s 2002 po 2015 godyi. Available at: <https://seosait.com/dinamika-vvp-ukrainy-s-2002-po-2015-gody>.
8. Inflyatsiya v Ukraine v iyule 2021 goda vyirosla s 9,5% do 10,2%. Available at: <https://forinsurer.com/news/21/08/10/40172>.

9. Import tovariv v Ukrainu skorotyvsia na 11% – Derzhstat. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3191377-import-tovariv-v-ukrainu-skorotivsa-na-11-derzstat.html#:~:text=%D0%97%D0%B0%202020%D1%80%D1%96%D0%BA%D1%83%20%D1%83%20%D0%B-F%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%8F%D0%BD%D0%BD%D1%96,%D1%86%D0%B5%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BB%D1%8F%D1%94%20%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B-B%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8>.
10. NBU vtroe narastil prodazhu valyuty na mezhbanke. Available at: <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2022/01/14/681460>.
11. NBU: zrostannia hroshovoi masy v 2021-mu spovilnytsia do 13,8%. Available at: <https://finbalance.com.ua/news/nbu-zrostannya-hroshovo-masi-v-2021-rotsi-spovilnitsya-do-138>.
12. Oblikova stavka Natsionalnogo banku. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>.
13. OVDP, yaki znakhodiatsia v obihu za nominalno-amortyzatsiinoiu vartistiu. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/t-bills>.
14. Pryvatni hroshovi perekazy z-za kordonu v Ukrainu v 2021 rotsi zrosly na 25% – do \$15 mlrd. Available at: <https://finbalance.com.ua/news/privatni-hroshovi-perekazi-z-za-kordonu-v-2021-rotsi-zrosli-na-25---do-15-mlrd>.
15. Syrovynna ekonomika. Shcho kupovala i prodavala Ukraina v 2021 rotsi. Available at: <https://biz.censor.net/r3310713>.
16. Eksport. Available at: <https://www.ukrinform.ru/tag-eksport>.
17. Iushchenko V., Lysytskyi V. (1998) Hroshi: rozvytok popytu ta propozytsii v Ukraini. Kyiv: Skarby, 284 p.